

Asia	Tekijänoikeus hillakarttoihin, luettelosuoja, tekijänoikeuden loukkaus
Hakija	A Oy
Annettu	10.4.2000

Selostus asiasta

A Oy on 12.11.1999 päivätyllä kirjeellään pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa hillakarttojen tekijänoikeudellisesta suojasta.

Hakemuksen mukaan A Oy:n viime vuosien pääasiallinen toimiala on ollut marjapaikkakarttojen tuottaminen ja julkaiseminen. Marjapaikkakartat ovat karttoja, joihin on merkitty metsämarjalajien todennäköisiä kasvupaikkoja. Kartat on tehty siten, että jo olemassa olevien GT-karttojen päälle on merkitty ne alueet, joissa metsämarjoja todennäköisesti esiintyy.

A Oy julkaisi ensimmäisen marjapaikkakartan vuonna 1995. Kyseessä oli Utajärven pohjoisosien hillakartta, johon oli merkitty ne suot, joille oli tulossa vähintään kohtuullinen hillasato. Vuonna 1997 A julkaisi Oulun ympäristön marjakartan, johon oli merkitty Oulun ympäristössä sijaitsevia mustikan, puolukan ja hillan kasvupaikkoja.

Kesällä 1999 A Oy julkaisi Oulun ympäristön hillakartan, johon oli merkitty lausunto-pyyntöön mukaan 120 Oulun ympäristössä sijaitsevaa hillan kasvupaikkaa. Samaan aikaan julkaistiin myös täydennetty painos vuonna 1995 julkaistusta Utajärven pohjoisosien hillakartasta. Täydennettyyn karttaan oli merkitty ne Utajärven pohjoisosien suot, joilla hillaa yleisesti esiintyy.

Marjakarttojen levitys on toteutettu jälleenmyyjien välityksellä. Markkinointia on tehostettu myös lehti-ilmoitteluin.

Marjakarttojen julkaisemisen yhteydessä on A Oy toimittanut paikallisille tiedotusvälineille lehdistötiedotteita, joihin on myös oheistettu yksi kappale kulloinkin julkaistua karttaa. Karttoja koskevia artikkeleita ja uutisia on julkaistu mm. paikallislehdissä, paikallisissa ja valtakunnallisissa sanomalehdissä sekä radiossa ja televisiossa. Marjapaikkakartoissa oli tekijänoikeuden haltijaa ilmaiseva merkintä.

Tekijänoikeusneuvostolle toimitettu lausunto koskee kahdessa lehdessä, B- ja C -lehdessä, julkaistuja A Oy:n marjapaikkakarttoja (Oulun ympäristön hillakartta ja Utajärven pohjoisosien hillakartan täydennetty painos).

A Oy sai kaksi lausuntopyynnössä tarkoitettua karttaa kirjapainosta 7.7.1999. Vielä samana päivänä niistä toimitettiin myös lehdistötiedote sekä niitä toimitettiin jälleenvyyjille. Lehdistötiedotteeseen oli oheistettu yksi kappale molempia karttoja. Lehdistötiedotteet oli toimitettu myös C- ja B -lehtiin.

C -lehden toimituksessa 7.7.1999 X:n otti vastaan toimittaja Y, joka haastatteli X:ää lehtiartikkelia varten. Haastattelutilanteessa ei lausuntopyynnön mukaisesti käsitelty mahdollista karttojen julkaisemista lehdessä. Haastattelun tuloksena C -lehdessä oli hillakarttoja koskeva artikkeli 8.7.1999. Artikkelin yhteydessä oli julkaistu Oulun ympäristön hillakartta melkein kokonaisuudessaan sekä osa Utajärven pohjoisosien hillakartasta. Tämän jälkeen X otti yhteyttä lehden päätoimittajan sijaiseen P:hen, joka ilmoitti asiasta myös toimittaja Y:lle. Y otti lausuntopyynnön mukaisesti yhteyttä X:ään todeten, että hänen näkemyksensä mukaan karttojen julkaisemiseen oli lupa. Y oli myös todennut, että skannerien yllättävän hyvän tason johdosta kuvista oli tullut aiottua tarkempia. Hän oli edelleen todennut, ettei voinut toimittajana tietää julkaistujen karttojen lopullista kokoa.

B -lehden toimituksesta otettiin yhteyttä puhelimitse X:ään 8.7.1999. Toimittaja oli todennut saaneensa lehdistötiedotteen mutta mainitsi, ettei liitteenä ollut kumpaakaan karttaa. X lupasi toimittaa toimitukseen uudet kappaleet kartoista, mikäli karttoja ei löytyisi. Lausuntopyynnön mukaisesti toimittaja ei ollut ilmaissut karttojen mahdollisesta julkaisemisesta lehdessä. Toimittaja ei ollut myöskään ottanut X:ään enää yhteyttä tämän jälkeen. B -lehdessä oli 12.7.1999 julkaistu artikkeli koskien Oulun ympäristön hillakarttaa. Artikkelin yhteydessä oli julkaistu mittava osa Oulun ympäristön hillakartasta. Tämän jälkeen X otti yhteyttä lehteä julkaisevan yrityksen toimitusjohtajaan H:hon. H oli lausuntopyynnön mukaisesti todennut, että koska kartta oli toimitettu lehdistötiedotteen mukana, oli se myös samalla tarkoitettu julkaistavaksi ilman eri korvausta.

A Oy pyytää tekijänoikeusneuvostolta lausumaa seuraavista seikoista:

1. Ovatko Oulun ympäristön hillakartta ja Utajärven pohjoisosien hillakartta tekijänoikeuslain 1 §:n mukaisia teoksia?
2. Ovatko C -lehti ja B -lehti julkaistessaan osia mainituista kartoista valmistaneet tekijänoikeuslain 2 §:n tarkoittamia kappaleita?
3. Onko mainittujen karttojen tekijänoikeuden haltijalla A Oy:llä em. perusteella oikeus tekijänoikeuslain 57 §:n mukaiseen kohtuulliseen hyvitykseen?
4. Onko julkaisemisesta vastuussa olevien B- ja C -lehtien palveluksessa olevien henkilöiden katsottava toimineen tuottamuksellisesti julkaistessaan osia mainituista kartoista?

Lausuntopyyntönsä tueksi A Oy on esittänyt erilaisia perusteita, jotka ovat seuraavat:

Kohdan 1 perustelut:

A Oy:n mukaisesti sekä Oulun ympäristön hillakarttaa että Utajärven pohjoisosien hillakartta ovat tekijänoikeuslain 1 §:n tarkoittamia teoksia. Hakijan lausuman mukaan tekijänoikeuslain 1 §:n 2 momentin mukaisesti kirjallisena teoksena pidetään myös karttaa.

Karttojen teossa käytetty menetelmä on kehitetty usean vuoden kokeellisen menetelmän tuloksena. Varsinainen kartoitus tapahtuu kahdessa vaiheessa, esikartoituksessa sekä lopullisessa kartoituksessa. Esikartoitus voi olla joko silmämääräistä lentotähystystä tai maastokarttojen tutkimista. Lopullinen kartoitus tapahtuu maastossa siten, että riittävän vahvan ja laajan hillakasvuston omaavat alueet merkitään karttaan.

Pohjakarttoina on käytetty GT-tiekarttaa, jonka käyttöön A Oy on pyytänyt asianmukaiset luvat K Oy:ltä.

Karttojen ulkoasuun vaikuttavia seikkoja ovat olleet pohjakartan valinta sekä hillan kasvualueiden merkitsemistavan suunnittelu. Hillan kasvualueiden merkintä karttaan on lausuntopyynnön mukaan edellyttänyt runsasta luovaa työpanosta.

Kohdan 2 perustelut:

Lausuntopyynnön hakija katsoo, että C-lehti on valmistanut tekijänoikeuslain 2 §:n mukaisia kappaleita sekä Oulun ympäristön hillakartasta että Utajärven pohjoisosien hillakartasta julkaistessaan osia mainituista kartoista 8.7.1999 ilmestyneessä numerossaan. Hakija katsoo edelleen, että B-lehti on vastaavalla tavalla valmistanut tekijänoikeuslain 2 §:n mukaisia kappaleita Oulun ympäristön hillakartasta julkaistessaan osia mainitusta kartasta 12.7.1999 ilmestyneessä numerossaan. Valmistettujen kappaleiden määräksi katsotaan lehden painomäärä.

C-lehdessä julkaistu Oulun ympäristön hillakartan osa kattaa lausuntopyynnön mukaisesti noin 27 % hillakartan kokonaispinta-alasta ja noin 25 % hillakarttaan merkittyjen hillasoiden kokonaismäärästä. Samassa lehdessä julkaistu Utajärven pohjoisosien hillakartan osa kattaa noin 90 % hillakartan kokonaispinta-alasta ja 100 % hillakarttaan merkittyjen hillasoiden kokonaismäärästä.

Lausuntopyynnössä todetaan edelleen, että molempien lehtien julkaisemat kartat on julkaistu niin, että karttaan merkityt hillan kasvupaikat ovat selvästi havaittavissa ja useimmat paikannimet ovat selvästi tunnistettavissa, eli lehdessä julkaistua karttaa voidaan käyttää sen suunniteltuun käyttötarkoitukseen alkuperäisen kartan sijasta. Kartan alkuperäinen ulkoinen muoto, kuten mittakaava ja värit, on lehdissä säilytetty lähes ennallaan.

Kohdan 3 perustelut:

A Oy katsoo, että sillä on tekijänoikeuslain 57 §:n mukainen oikeus kohtuulliseen hyvitykseen karttoja julkaisseiden lehtien kustantajilta. Kohtuullisena hyvityksenä hakija pitää sitä summaa, jolla yhtiö olisi etukäteen sovittuna ollut valmis luovuttamaan oikeuden julkaista mainittujen karttojen osia edellä mainittujen lehtien painosmäärää vastaavan kappalemäärän.

Hakija katsoo edelleen, että pelkkien karttojen toimittaminen tiedostusvälineille lehdistötiedotteen osana ei sellaisenaan anna lupaa karttojen julkaisuun. Tällaista lupaa ei myöskään hakija kerro antaneensa lausuntopyynnössä tarkoitetuille lehdille.

Kohdan 4 perustelut:

A katsoo, että lehtien palveluksessa olevat karttojen julkaisemisesta vastuussa olevat henkilöt ovat toimineet tuottamuksellisesti julkaistessaan mainittujen karttojen osat ilman A Oy:n lupaa.

C -lehden vastine

Lehden antaman vastineen mukaisesti 8.7.1999 julkaistu juttu "Jaakko ja Teppo piirsivät uudet Oulun ja Utajärven hillakartat" julkaistiin täysin uutiskriteerien puitteissa. Jutun yhteydessä olleet kuvat esittivät pienennettyinä vain osaa muutenkin mittakaavoiltaan valtavista kartoista. Vastineen mukaan väitteet tekijänoikeusrikkomuksesta ovat aiheettomia.

Vastineen mukaisesti kyseessä oli 7.7.1999 ilmestynyt uutuustuote. Vastineen mukaan toimittaja oli kysynyt lupaa kuvien julkaisemiseen uutisen yhteydessä. Vastineessa todetaan edelleen, että luvan saatuaan toimittaja Y päätti uutiskriteerien puitteissa tehdä kartantekijästä näyttävän haastattelun.

Vastineen mukaisesti "kyseessä oli siis tekijän nimenomaisesta pyynnöstä tehty uutuustuotteen esittely. Kuvituksena oli käytetty vain osaa tuotteesta, sekin tekijän nimenomaisella luvalla. Juttu tai kuva eivät siten riko tekijänoikeuslakia millään tavoin".

B:n Kustannus Oy:n vastine

Vastineen mukaan "Oulun ympäristön hillakartta saattaa olla tekijänoikeuslain 1 §:n tarkoittaman tekijänoikeuden kohteen edellyttäen, ettei Karttakeskus Oy:llä ole asian suhteen huomauttamista".

B:n Kustannus toteaa tekijänoikeuslain 2 §:n soveltamisesta seuraavaa. A toimitti B -lehden toimitukseen julkaisemista varten aineistoa, joka sisälsi yhtiön laatiman lehdistötiedotteen ja siihen liittyvän karttakuvan. Aineiston julkaisemiselle ei tuolloin esitetty mitään ehtoja tai rajoituksia. Lehdistötiedotteeseen liittyvästä karttakuvasta B julkaisi sen omaa levikkialuetta koskevan osan pienennettynä. Uutisen teksti ja kuva muodostivat vastineen mukaan yhden kokonaisuuden, ja tekstiosassa kuvan esittämän kartan valmistajat mainittiin useaan kertaan.

B kiistää valmistaneensa ainoatakaan tekijänoikeuslain 2 §:ssä tarkoitettua kappaletta.

Vastineessa todetaan edelleen, että lausuntopyynnön kohdat 3 ja 4 liittyen hyvitykseen ja tuottamukseen, ovat alioikeuden ratkaistavia asioita.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntonaan seuraavan. Lausunnossa on huomioitu myös mahdollinen tekijänoikeuslain 49 §:n mukainen suoja.

Tekijänoikeudesta

Tekijänoikeuslain (404/1961) 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Tekijänoikeuslain 1 §:ssä on esimerkkiluettelo eri teoslajeista. Teoksia voivat olla esimerkiksi kaunokirjalliset tai selittävät kirjalliset teokset, sävellysteokset, valokuvat tai muut kuvataiteen teokset.

Myös kartta tai muu selittävä piirustus voi olla 1 §:n 2 momentin mukaisesti teos. Lain esitöiden mukaan lainsuojan on oltava sama riippumatta siitä, onko esittämistä varten käytetty kirjallista tai kuvallista ilmaisumuotoa (komiteanmietintö 1953:5, s. 46).

Ollakseen tekijänoikeudella suojattu teoksen tulee olla itsenäisen, omaperäisen luomistyön tulos. Sen tulee niin sanotusti ylittää teoskynnys. Laissa ei ole nimenomaisia ohjeita teostason harkintaan. Harkinta tulee suorittaa tapauskohtaisesti kokonaisvaltaista arviointia käyttäen. Mikäli tekniset ym. vaatimukset asettavat lopputuloksen luomiselle niin ahtaat vaatimukset, että käytännössä lopputulos voidaan toteuttaa vain yhdellä tavalla, ei tällaisen työn voitaisi katsoa ylittävän teostasoa.

Teoksen aihe, taiteellinen arvo, käyttötarkoitus tai muut vastaavat seikat eivät yleensä ole huomioon otettavia seikkoja teostasoa arvioitaessa. Tosin esimerkiksi teoksen luonteella voi olla merkitystä siten, että käyttötaiteen kohdalla saattavat käytännön vaatimukset asettaa tiettyjä rajoituksia teoksen luomiselle.

Työn luomiseen vaadittavalla työ- tai tietomäärällä ei ole merkitystä teostasoa arvioitaessa.

Teoksista, tiedoista tai muusta aineistosta muodostuvat kokoelmat voivat olla tekijänoikeuden kohteena tai ne voivat saada lähioikeussuojaa tekijänoikeuslain 49 §:n nojalla. Saadakseen tekijänoikeussuojaa tulee kokoelman täyttää tekijänoikeussuojan yleiset edellytykset. Kokoelman kohdalla omaperäisyys voi ilmetä erityisesti aineiston valinnassa ja järjestelyssä.

Kokoelman tekijänoikeus kohdistuu itse kokoelmaan mutta ei sen sisältönä olevaan aineistoon. Näiden mahdollinen oma tekijänoikeussuoja tulee arvioitavaksi erikseen.

Tekijänoikeudellisesti suojattu kokoelma voi ilmetä teknisesti monessa eri muodossa, kuten painettuna kirjana tai CD-ROM levykkeenä. Tietojen kokoelma voi myös muodostaa tietokannan.

Tekijänoikeuslain 2 §:n mukaisesti tekijällä on yksinomainen oikeus määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna. Kappaleiden valmistaminen on tekotavasta riippumaton. Teos saatetaan

yleisön saataviin, kun se esitetään julkisesti tai kun sen kappale tarjotaan myytäväksi, vuokrattavaksi tai lainattavaksi taikka sitä muutoin levitetään yleisön keskuuteen tai näytetään julkisesti.

Tekijänoikeus syntyy sille luonnolliselle henkilölle, joka on luonut teoksen.

Tekijänoikeuslain 49 §:n mukaisesta suojasta

Tekijänoikeuslain 5 luvussa säädetään eräistä tekijänoikeutta lähellä olevista oikeuksista. Näiden ns. lähioikeuksien suojan saamisen edellytyksinä ei ole henkinen luomistyö, vaan tietty suoritus tai toiminta.

Tekijänoikeuslain 49 §:n 1 momentin mukaisesti sillä, joka on valmistanut 1) luettelon, taulukon, ohjelman tai muun sellaisen työn, jossa on yhdisteltynä suuri määrä tietoa, tai 2) tietokannan, jonka sisällön kerääminen, varmistaminen tai esittäminen on edellyttänyt huomattavaa panostusta, on yksinomainen oikeus määrätä työn koko sisällöstä tai sen laadullisesti tai määrällisesti arvioiden olennaisesta osasta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla ne yleisön saataviin.

Kohdan 1) suojan saamisen edellytyksenä on, että työhön on yhdistetty suuri määrä tietoa. Tätä suojamuotoa kutsutaan luettelosuojaksi. Luettelosuoja on riippumaton vallinnan tai järjestelyn kriteereistä ja mahdollisesta omaperäisyydestä. Tarkoituksena on suojata tuotteita, joiden aikaansaaminen vaatii tiettyä vaivaa, ammattitaitoa ja pääomaa (komiteanmietintö 1957:5, s. 33). Esimerkkinä luettelosuojan kohteesta voidaan mainita puhelinluettelo.

Kohdan 2) mukaisesti suojan piiriin kuuluvat tietokannat, joiden sisällön kerääminen, varmistaminen tai esittäminen on edellyttänyt huomattavaa panostusta. Tällainen panostus voi muodostua rahoituksesta ja/tai ajan, vaivannäön ja energian käytöstä. Tietokannat ovat tietojen kokoelmia, jotka on järjestetty järjestelmällisellä tai menetelmällisellä tavalla ja joihin on mahdollistettu yksilöllinen pääsy. Tarkoituksena on suojata tietokannan valmistamiseen kulunutta investointia.

Tekijänoikeuslain 49 §:n 2 momentin mukaisesti työn valmistajalla on yksinomainen oikeus määrätä koko työstä tai sen laadullisesti tai määrällisesti arvioiden olennaisesta osasta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin. Näitä toimia tulisi tulkita tekijänoikeuslain 2 §:n mukaisesti. Suoja kohdistuu koko työhön tai olennaiseen osaan sitä. Kokoelmassa olevia yksittäisiä tietoja saa vapaasti käyttää olettaen etteivät ne saa omaa suojaa.

Suojan tarkoituksena on estää kokoelman luvaton kopiointi ja yleisön saataville saattaminen investointeja vahingoittavalla tavalla siten, että väärinkäytöksen seurauksena syntyisi kilpaileva tuote tai että tällaisen väärinkäytöksen seurauksena aiheutuisi laadullisesti tai määrällisesti arvioiden olennaista vahinkoa alkuperäisen tuotteen aikaansaajan investoinneille.

Tekijänoikeuslain 49 §:n mukainen suoja syntyy sen tekijälle tai tekijöille. Tekijänä tässä mielessä voi olla paitsi luonnollinen henkilö, myös sellainen yritys tai muu yhtei-

sö, joka on taloudellisesti vastuussa kokoelman tekemisestä tai jonka aloitteesta ja riskillä investointeja tehdään.

Tekijänoikeuslain 49 §:n mukainen suoja on voimassa 15 vuotta työn valmistumisesta tai jos työ saatettiin yleisön saataviin ennen tämän ajanjakson päättymistä, 15 vuotta siitä vuodesta, jona työ saatettiin ensimmäisen kerran yleisön saataviin.

Tekijänoikeuslain 49 §:n mukainen suoja ei ole esteenä tekijänoikeussuojan saamiselle, eli jos teostaso ylittyy, voidaan myös tekijänoikeussuojaan normaalisti vedota.

Tekijänoikeuden rajoituksista

Tekijän yksinoikeuksia rajoittavat tekijänoikeuslain 2 luvussa mainitut rajoitukset. Rajoitukset on yleensä säädetty yhteiskunnallisten intressien tai käytännön tarpeiden johdosta.

Tekijänoikeuslain 22 §:n mukaisesti julkistetusta teoksesta on lupa hyvän tavan mukaisesti ottaa lainauksia tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa. Tekijänoikeuslain 49 §:n 3 momentin viittaussäännöksellä on tämä sitaattioikeus ulotettu koskemaan myös tekijänoikeuslain 49 §:ssä tarkoitettuja töitä.

Lainausoikeudelle on laissa asetettu tiettyjä vaatimuksia. Sen tulee olla "hyvän tavan mukaista" sekä sen on tapahduttava "tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa". Hyvän tavan mukaisuudella tarkoitetaan tässä erityisesti sitä, että lainauksella on oltava tietty asiallinen yhteys siihen työhön, jossa lainausta käytetään. Esimerkkeinä voidaan mainita omien ajatusten selventäminen tai kritiikki. Hyvän tavan mukaista ei sitä vastoin ole esimerkiksi käyttää toisen työtä ainoastaan oman esityksensä parantamiseksi.

Lainauksen pituuden tai laajuuden on oltava hyväksyttävän tarkoituksen edellyttämää. Laissa ei ole annettu mitään yksityiskohtaisia ohjeita hyväksyttävälle lainauksen enimmäispituudelle. Tilanteet on ratkaistava yksittäin tapauskohtaista harkintaa soveltaen.

Korvausvelvollisuudesta

Korvausvelvollisuudesta säädetään tekijänoikeuslain 7 luvussa. Tekijänoikeuslain 57 §:n 1 momentin mukaisesti on se, joka käyttää teosta tekijänoikeuslain vastaisesti, velvollinen suorittamaan käyttämisestä tekijälle kohtuullisen hyvityksen. Pykälän 2 momentissa säädetään, että jos käyttäminen tapahtuu tahallisesti tai tuottamuksellisesti, on hyvityksen lisäksi suoritettava korvaus kaikesta muustakin menetyksestä, niin myös kärsimyksestä ja muusta haitasta.

Vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

1. Ovatko Oulun ympäristön hillakartta ja Utajärven pohjoisosien hillakartta tekijänoikeuslain 1 §:n mukaisia teoksia?

Lausuntopyynnössä olevissa kartoissa on tekijänoikeusneuvoston erotettava toisistaan kahdenlaisia oikeuksia: 1) alkuperäisten GT-karttojen tekijöiden mahdollisia oikeuksia sen luomistyön osalta, jonka seurauksena GT-kartat ovat syntyneet, sekä 2) lausuntopyynnön hakijoiden mahdolliset tekijänoikeudet sen luomistyön osalta, mikä ilmenee heidän panoksessaan hillakarttojen syntymiseen, tarkoittaen käytännössä marjapaikkojen kartoitusta ja niiden lisäämistä GT-karttoihin. Tekijänoikeusneuvosto ottaa tässä lausunnossaan kantaa ainoastaan jälkimmäiseen kysymykseen.

Tekijänoikeusneuvoston mukaan kumpikaan lausuntopyynnössä tarkoitettu hillakartta, Oulun ympäristön hillakartta tai Utajärven pohjoisosien hillakartta, eivät kokonaisuutena arvioiden muodosta sellaisia uusia teostason ylittäviä teoksia, että niitä tulisi suojata tekijänoikeuslain 1 §:n mukaisina teoksina. Kartoissa on vain systemaattisesti ilmaistu alueita, joissa hillaa todennäköisesti esiintyy. Kyseessä on mekaaninen tiedon ilmaisu, jota ei voida pitää omaperäisenä.

Lausuntopyynnössä tarkoitettu aineisto voi tulla myös suojatuksi lain 49 §:n mukaisena työnä. Lausuntopyyntö koskee kahta hillakarttaa, jotka on tehty siten, että tiettyjen pohjakarttojen päälle on piirretty ne alueet, missä tiettyjä marjoja voidaan otaksua olevan. Kartoitus on tehty kaksivaiheisesti siten, että esikartoitusvaiheen jälkeen on maastossa varmennettu mahdolliset hillojen kasvupaikat. Pohjakarttoina on käytetty GT-tiekarttaa. Oulun ympäristön hillakartta on mittakaavan 1:200 000 karttapohjaan tehty hillakartta, johon on oranssilla värillä merkitty hillojen todennäköiset esiintymisalueet. Näitä alueita on kartassa yhteensä 126 kappaletta. Utajärven pohjoisosien hillakartta on myös mittakaavan 1:200 000 karttapohjaan tehty hillakartta, johon on punaisella värillä merkitty hillojen todennäköiset esiintymisalueet. Näitä alueita on kartassa yhteensä 35 kappaletta.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että sekä Oulun ympäristön hillakartassa että Utajärven pohjoisosien hillakartassa on yhdistetty sellainen suuri määrä tietoa, että karttoja suojataan tekijänoikeuslain 49 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisina töinä.

2. Ovatko C -lehti ja B -lehti julkaistessaan osia mainituista kartoista valmistaneet tekijänoikeuslain 2 §:ssä tarkoittamia kappaleita?

Tekijänoikeuslain 2 § sääntelee tekijänoikeudella suojattujen teosten käyttöä. Koska hillakarttoja ei suojata teoksina, tekijänoikeusneuvosto katsoo, etteivät lehdet karttoja julkaistessaan ole valmistaneet varsinaisia tekijänoikeuslain 2 §:n mukaisia teoskappaleita.

Lausuntopyynnössä tarkoitettujen tietojen kokoelmia suojataan tekijänoikeuslain 49 §:n mukaan. Sen vuoksi niihin soveltuu myös säännöksen kappaleen valmistamista ja sen saattamista yleisön saataviin koskeva rajoitus. Nämä toimet edellyttävät oikeudenhaltijan suostumusta, joka voidaan antaa nimenomaisesti tai joissakin tapauksissa myös hiljaisesti. Tekijänoikeusneuvosto ei voi ottaa kantaa kysymykseen onko karttojen toimittaminen lehdille tarkasteltavissa tapauksissa tehty siten, että suostumus voidaan katsoa annetuksi tai onko karttojen julkaisemiseen mahdollisesti annettu jokin muu suostumus.

C -lehti on artikkelissaan julkaissut osan sekä Oulun ympäristön hillakartasta että osan Utajärven pohjoisosien hillakartasta. Oulun ympäristön hillakartan julkaisu käsittää tekijänoikeusneuvoston käsityksen mukaan itse kartasta noin 27 % koko kartan pinta-alasta ja hillojen esiintymisalueista noin 36 aluetta 126:sta (noin 29 % kokoelman tiedoista). Utajärven pohjoisosien hillakartan julkaisu käsittää itse kartasta noin 90 % koko kartan pinta-alasta ja hillojen esiintymisalueet kokonaisuudessaan (100 % kokoelman tiedoista). Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että C -lehti on molempien karttojen osalta karttoja julkaistessaan valmistanut sellaisen työn olennaisen osan kappaleita sekä saattanut olennaisen työn osan sillä tavoin yleisön saataviin, kun tekijänoikeuslain 49 §:n 2 momentissa säädetään. Kartoista on muodostunut uusi kappale jokaisen lehden kappaleen painamisen seurauksena.

B -lehti on artikkelissaan julkaissut osan Oulun ympäristön hillakartasta. Julkaisu käsittää tekijänoikeusneuvoston käsityksen mukaan itse kartasta noin 28 % koko kartan pinta-alasta ja hillojen esiintymisalueista noin 32 aluetta 126:sta (noin 25 % kokoelman tiedoista). Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että B -lehti on Oulun ympäristön hillakarttaa julkaistessaan valmistanut sellaisen työn olennaisen osan kappaleita sekä saattanut olennaisen työn osan sillä tavoin yleisön saataviin, kun tekijänoikeuslain 49 §:n 2 momentissa säädetään. Kartasta on muodostunut uusi kappale säännönmukaisesti jokaisen lehden kappaleen painamisen seurauksena.

Tekijänoikeuslain 49 §:n 3 momentissa on viittaus myös lain 22 §:ään koskien sitaattioikeutta. Tämän mukaisesti 49 §:n 1 momentissa tarkoitettusta työstä on mahdollista ottaa lainauksia hyvän tavan mukaisesti tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa. Tekijänoikeusneuvosto katsoo kuitenkin, etteivät C- tai B -lehti ole karttoja edellä mainitun tavoin julkaistessaan toimineet tekijänoikeuslain 22 §:n rajoitussäännöksen mukaisesti siten, että lainaus olisi tapahtunut hyvän tavan mukaisesti. Syynä tähän on julkaistun aineiston laajuus.

3. Onko mainittujen karttojen tekijänoikeuden haltijalla A Oy:llä em. perusteella oikeus tekijänoikeuslain 57 §:n mukaiseen kohtuulliseen hyvitykseen?

Tekijänoikeuslain 57 §:n mukainen tekijänoikeuden loukkaajan velvollisuus suorittaa kohtuullinen hyvitys on saatettu nimenomaisella viittaussäännöksellä (tekijänoikeuslain 60 §) koskemaan myös tekijänoikeuslain 49 §:n mukaisia loukkaamistapauksia.

Koska tekijänoikeusneuvosto ei voi ottaa kantaa mahdolliseen karttojen julkaisemisoikeutta koskevaan suostumukseen, ei tekijänoikeusneuvosto voi myöskään ottaa kantaa hyvitysvelvollisuutta koskevaan kysymykseen.

Tekijänoikeuslain 49 §:n mukaisen oikeuden rikkomisesta aiheutuvien muiden seuraamusten osalta tekijänoikeusneuvosto viittaa edellä olevaan korvausvelvollisuutta koskevaan kappaleeseen.

4. Onko julkaisemisesta vastuussa olevien B- ja C -lehtien palveluksessa olevien henkilöiden katsottava toimineen tuottamuksellisesti julkaistessaan osia mainituista kirjoista?

Tähän kysymykseen vastaaminen ei kuulu tekijänoikeusneuvoston toimivaltaan.

Puheenjohtaja

Niklas Bruun

Sihteeri

Harri Stachon

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Sen ratkaisemiseen ovat osallistuneet tekijänoikeusneuvoston puheenjohtaja Niklas Bruun, varapuheenjohtaja Mikko Könkkölä, varsinaiset jäsenet Markku Uotila, Kirsi-Marja Okkonen, Päivi Liedes, Martti Heikkilä ja Kai Nordberg sekä varajäsenet Rainer Oesch, Hanna Nuortila, Pirjo Aalto ja Jaakko Eskola.